

Derasja uitgesproken door rabbijn Corrie Zeidler, erev Rosj Hasjana, 24 september 2014, LJG Brabant (Tilburg)

Inleidend gebed:

Dit is het uur van verandering.

We staan hier onzeker op de grens van licht.

Zullen we omkeren of oversteken?

Waar zal ons hart naar toegaan?

Zullen we omkeren, mijn broeder, mijn zuster, of oversteken?

Dit is het uur van verandering, we staan zwijgend op de grens van licht.

Wat ligt er voor ons?

Zullen we omkeren, mijn broeder, mijn zuster, of oversteken?

Dit is een deel van een gedicht van Lea Goldberg dat zo goed bij het begin van het Nieuwe Jaar past, met de mogelijkheid tot verandering en hoe wij de keuze hebben om naar voren of naar achteren te gaan, om te keren of over te steken.

Dit jaar in het bijzonder geeft ons deze mogelijkheid. Vanavond beginnen we immers het jaar 5775 – we kunnen dus vooruit gaan, van 5 naar 7, of achteruit, van 7 naar 5. De richting die we kiezen, daar gaat het om.

Eeuwige, onze God, help ons bij deze keuze. Geef ons ook dit jaar weer de mogelijkheid om te vernieuwen en te veranderen, om de grens te durven oversteken en met een blij hart dit nieuwe jaar te beginnen.

Laat de gebeden van onze mond bij U gehoord en beantwoord worden, of zoals Lea Goldberg in een ander gedicht zo mooi zegt:

Leer onze lippen zegen en loflied

Wanneer de tijd zich vernieuwt

In de ochtend en de nacht

Opdat vandaag niet is als eergisteren

Opdat mijn dag niet is als alledaags

Zoals ik ook al in mijn openingsgebed heb gezegd, het jaartal van dit nieuwe joodse jaar is heel bijzonder, van voren naar achteren en van achter naar voren lees je het op dezelfde manier – een palindroom zoals dat officieel heet. In het midden staat het cijfer 7, twee keer. Het cijfer van volmaaktheid, de wereld is immers in zeven dagen geschapen. Het cijfer van rust, de zevende dag is immers onze Sjabbat, onze rustdag. Het cijfer van het zevende jaar, het *sjemita*-jaar dat nu weer

begonnen is, het jaar waarin we de natuur zijn gang moeten laten gaan en onze aarde niet mogen bebouwen, omdat ook zij een rustjaar verdient.

Als we naar de betekenis van het jaar in het Ivriet kijken, komen we tot nog mooiere ontdekkingen: in de Hebreeuwse letters waarmee het jaartal ook kan worden geschreven - *tav-sjien-ayien-he* – zit de stam [medeklinkergroep waaruit allerlei woorden kunnen worden gevormd, red.] *sjien-ayien-he*, een stam met meerdere betekenissen, die ons kunnen helpen onze taak dit jaar beter te begrijpen.

Ten eerste, van die stam komt het woord *sjá'a*, uur – *nu* is het 't juiste uur, bij het begin van het Nieuwe Jaar, om ook daadwerkelijk te beginnen met alle dingen die we dit jaar anders willen doen - zoals in de Spreuken der Vadersen staat: „Als niet nu, wanneer dan wel?” Of zoals we zeggen: Stel niet uit tot morgen wat je vandaag kunt doen. We zijn meesters in het uitstellen, want veranderen is eng, moeilijk, vergt veel energie. Maar we hebben hier zo'n goed handvat, *ha-sja'a* in het Nieuwe Jaar roept ons, het uur van de ondergaande zon en een nieuw begin – laten we het vastpakken, elkaar vastpakken en samen het nieuwe jaar instappen.

Ten tweede, de stam *sjien-ayien-he* betekent ook: aandachtig luisteren, opletten – *sje'é na litfilatenoe*, luister naar onze gebeden – zoals het in de machzor staat. Deze feestdagen van Rosj Hasjana en Jom Kipoer draaien om gebeden, sommigen van ons zijn soms meer uren in sjoel op die twee dagen dan gedurende het hele jaar. We hopen dat God aandachtig naar onze gebeden zal luisteren, maar doen *wij* dat ook wel? Zeggen we ze automatisch, of begrijpen we echt wat we zeggen? Luisteren we wel naar onszelf als we ze uitspreken? En luisteren we naar wat God *ons* te zeggen heeft? Zien en horen we Hem in ons dagelijks leven? Bidden is een wederkerig gebaar, we hopen dat er iemand is die oplet als we het doen, en we hopen ook antwoord te krijgen, een teken, een opening, een nieuwe kans. Maar daarvoor moeten *ook wij* oplettend luisteren – God bevindt zich overal, in de mooie natuur, in de mensen om ons heen, in de kleine dingen van het leven. Daar moeten ook wij aandachtig naar luisteren en kijken, zodat we Gods aanwezigheid kunnen voelen en uitdragen in onze daden.

En ten derde, in een andere werkwoordsvorm krijgen we *hisj'é* - wat schorsen betekent. In ons Nieuwe Jaar ligt ook de daad van tijdelijk stilleggen, tijdelijk stopzetten verborgen. Laten we proberen om ons ongeloof en cynische toon, tenminste tijdelijk, het zwijgen op te leggen, zodat we met een zuiver hart en oor naar onszelf en elkaar kunnen luisteren. Laten we proberen om samen het onrecht te stoppen, hopelijk niet tijdelijk, maar voor altijd. Laten we samen proberen de altijd maar durende strijd om land, eer, roem, ego, macht, het geruzie en geschreeuw en ga zo maar door, te schorsen, van hun sokkel te halen en stilte op te leggen.

Het afgelopen jaar was geen goed jaar voor de wereld, er is veel te veel oorlog geweest, veel te veel mensen zijn opgeofferd op het altaar van geweld, in alle uithoeken van de aarde en ook in het land dat zo speciaal voor ons is, in Israël. Het lijkt of de wereld harder is geworden, of er geen liefde meer is, geen broederschap, of we omringd zijn door vijanden – o God, waar komt onze hulp vandaan?

Maar God kan ons alleen door middel van *onzelf* helpen, de aarde heeft Hij immers aan ons, de mens, gegeven, en wij moeten ervoor zorgen dat die aarde leefbaar blijft. Daarom moeten we dit jaar, het jaar 5775, het jaar *tav-sjien-ayien-he*, gebruiken om zijn naam eer aan te doen. We moeten aandachtig naar elkaar luisteren en goed opletten wat er gebeurt en wat wij doen. We moeten

geweld en onrecht schorsen. En we moeten het *nu* doen, op dit uur. Doen, *ta'aseh*, als we de letters omdraaien.

Gaan we omhoog, van 5 naar 7, of raken we in een nog dieper dal, van 7 naar 5? Gaan we vooruit, naar vrede, rechtvaardigheid, begrip en tolerantie - of juist achteruit? Het uur is nu. De keuze is aan ons.

Zoals we morgen aan het einde van de dienst zullen zingen: *Hayom* – vandaag:

Geef ons kracht, vandaag. Geef ons zegen, vandaag. Maak ons groot, vandaag. Wil voor ons het goede zoeken, vandaag. Wil naar ons gebed luisteren, vandaag. Wil ons gebed in liefde en in overgave aanvaarden, vandaag.

Het is nu of nooit – en de keuze is aan ons.

Sjana tova oemetoeka